

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Anayasa Mahkemesi Başkanlığından:

BİRİNCİ BÖLÜM
KARAR

AHMET KARDAM VE DİĞERLERİ BAŞVURUSU

Başvuru Numarası : 2019/29604

Karar Tarihi : 13/12/2023

Başkan : Hasan Tahsin GÖKCAN

Üyeler : Muammer TOPAL
Selahaddin MENTEŞ
İrfan FİDAN
Muhterem İNCE

Raportör : Mücahit AYDIN

Başvurucular : 1. Ahmet KARDAM
2. Ahmet Bülent AKYÖNDEM
3. Ahmet Nihat DİRİM
4. Ali Osman KARABABA
5. Ali Tuğrul ÇÖLMEKÇİ
6. Ayşe Nazan BİLGİN
7. Bahattin BİLGİN
8. Cafer Tayyar BAŞYİĞİT
9. Canan GEDİK
10. Celal DEMİRKIRAN
11. Cemile BULUT
12. Emine DİŞLİ
13. Eren TUNGA
14. Erhan İÇÖZ
15. Erol ENGEL
16. Ertuğrul BARKA
17. Fatma BAŞYİĞİT
18. Fırat KORKMAZ
19. Hasan AYTEKİN
20. Hasan ÖZTOPRAK
21. Hatice Solmaz DOĞUTÜRK
22. Işıl DİRİM KAVİTAŞ
23. İsmail Hakkı METE
24. Mehmet ŞAHİN

25. Mustafa Kemal DİNÇER
26. Nabi YAĞCI
27. Necdet ÖZKESEN
28. Nevrize ÇİVRİL
29. Nurtan BALTACI HİSAR
30. Orhan Bahadır DOĞUTÜRK
31. Oya OTYILDIZ
32. Ömer Turgut ERLAT
33. Recep HİSAR
34. Sadık BAŞYİĞİT
35. Sadiye KIZILÖZ
36. Senih ÖZAY
37. Süleyman ERYILMAZ
38. Tülay KARACAÖRENLİ
39. Ufuk DİŞLİ
40. Zehra Vezan KARABULUT
41. Egeçep (Ege Çevre Kültür Platformu) Derneği
42. Ekoloji Kolektifi Derneği

Vekilleri

- : Av. Arif Ali CANGI
43. Menemen Sanatkarlar ve Esnaf Odası
 44. Menemen Şoförler ve Otomobilciler Odası
 45. Menemen Ticaret Odası
 46. Menemen Ziraat Odası
 47. S.S. Menemen Esnaf ve Sanatkarlar Kredi ve Kefalet Kooperatifi
 48. Menemen Esnafilar Odası

Vekilleri

- : Av. Saim Akkurt
49. Arif Ali CANGI

I. BAŞVURUNUN ÖZETİ

1. Başvuru, bir enerji santrali projesi için verilen çevresel etki değerlendirmesi olumlu kararlarının iptali talebiyle açılan davaların reddedilmesi nedeniyle özel hayata saygı hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

2. İzmir'in Aliğa ilçesi Horozgediği mevkiinde bir özel şirket tarafından yapılması planlanan İzmir Enerji Santrali-II (endüstriyel ve tehlikeli atık düzenli depolama alanı dâhil) Projesi ile ilgili olarak verilen 17/6/2010 tarihli çevresel etki değerlendirmesi (ÇED) olumlu kararı İzmir 2. İdare Mahkemesince 16/12/2016 tarihinde iptal edilmiş ve anılan karar temyiz edilmiştir. Temyiz incelemesi devam ederken proje için 22/3/2017 tarihinde yeniden ÇED olumlu kararı verilmiş ve başvurucular anılan raporun iptali için İzmir 5. İdare Mahkemesinde (Mahkeme) iptal davası açmıştır. Davanın açıldığı tarih itibarıyla

dava konusu proje alanı veya proje etki alanında (Aliğa ve Foça ilçeleri) ikamet etmeyen, bu alanlarda taşınmazları da bulunmayan bazı başvuru sahipleri bakımından davanın ehliyet yönünden reddine karar verilmiş, diğer başvuru sahipleri bakımından ise dava esasen incelenmiştir.

3. Mahkemece uyumsuzluk konusuyla ilgili olarak keşif ve bilirkişi incelemesi yaptırılmasına karar verilmiştir. Bu süreçte 8/3/2018 tarihli bilirkişi raporu alındıktan sonra önceki ÇED olumlu kararına ilişkin yukarıda anılan iptal kararı Danıştay tarafından onanmıştır. Bunun üzerine Mahkeme, Danıştay onama kararı gerekçesinde belirtilen hususlar çerçevesinde ÇED olumlu kararının yeniden değerlendirilmesi için ek rapor alınmasına karar vermiş ve bu doğrultuda 3/7/2018 tarihli ek bilirkişi raporu hazırlanmıştır. Mahkeme, bilirkişi raporlarını ve Danıştay onama kararının gerekçesini birlikte değerlendirerek 22/3/2017 tarihli ÇED olumlu kararını 26/10/2018 tarihinde iptal etmiştir.

4. Kararda; daha önce tesisin ktl ve cıruş depolama alanına ilişkin imar planının yürütmesinin durdurulduğu, bunun üzerine yapılan imar planı değişikliklerinin Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından onaylandığı belirtilmiştir. Bununla beraber tesisin ktl ve cıruş depolama alanının konum ve sınırlarına ilişkin olarak yeni bir plan veya atık depolama alanı fonksiyonuna ayrılan ve daha önce yürütmesi durdurulan planlarda belirlenen alan dışında başka bir alana dair bir bilgi veya belgenin dava dosyasında olmadığı, atık depolama alanının merkezine üç kilometreden daha az mesafede zeytinlik alanların bulunduğu (tesisin güneydoğusunda 2.240 dekar) ifade edilmiştir. Mahkeme 26/1/1939 tarihli ve 3573 sayılı Zeytinciliğin İslahı, Yabanilerinin Aşlaltılması Hakkında Kanun'un 20. maddesinde zeytinlik sahaları içinde ve bu sahalarla en az üç kilometre mesafede zeytinyağı fabrikası hariç zeytinliklerin vegatatif ve generatif gelişmesine mâni olacak kimyevi atık bırakan, toz ve duman çıkaran tesis yapılamayacağı ve işletilemeyeceğinin düzenlendiği gerekçesiyle ÇED olumlu kararında hukuka uyarlık bulunmadığı sonucuna varmıştır.

5. Anılan karara ilişkin temyiz incelemesi devam ederken proje için 28/12/2018 tarihinde üçüncü kez ÇED olumlu kararı verilmiştir. Son ÇED olumlu kararına karşı Foça Belediyesi ve başvuru sahipleri ayrı ayrı iptal davası açmıştır. Bu davalara ilişkin yargılama İzmir 5. İdare Mahkemesinde devam ederken Mahkemenin yukarıda anılan 26/10/2018 tarihli iptal kararı Danıştay tarafından 3/4/2019 tarihinde bozularak dava kesin olarak reddedilmiştir. Danıştay kararının gerekçesinde; bilirkişi raporunda tesisin faaliyette olduğu 2015 yılından bu yana atık depolama alanının kullanılmadığının belirtildiği, kullanılmayan depolama alanının bu alana uzaklığı net olarak belirlenmeyen zeytinlikleri nasıl etkileyeceğinin bilimsel olarak ortaya konulmadığı ifade edilmiştir. Danıştay, dosyadaki mevcut bilgi ve belgelerden "mevcut atıkların piyasada değerlendirilmek üzere satılmasının, satılmayanların ise depolanmasının öngörüldüğünü ve buna ilişkin sözleşmeler akdedildiğini" belirterek 22/3/2017 tarihli ÇED olumlu kararında hukuka aykırılık bulunmadığı sonucuna varmıştır.

6. Bunun üzerine Mahkeme, Foça Belediyesi tarafından açılan ve uyumsuzluk konusu aynı olan davada alınan 27/9/2019 tarihli bilirkişi raporunu ve yukarıda anılan 3/4/2019 tarihli Danıştay kararını birlikte değerlendirerek başvuru sahiplerinin 28/12/2018 tarihli ÇED olumlu kararına karşı açtığı davayı 14/11/2019 tarihinde reddetmiştir. Karar gerekçesinde; tesiste oluşan atığın uygun bir şekilde yan ürün, alternatif ham madde olarak ve geri kazanılmak üzere değerlendirildiği, atık depolama alanına gönderilmediği, satılmayanların ise depolanmasının öngörüldüğü, bu doğrultuda akdedilen sözleşmelerin ÇED raporuna eklendiği belirtilmiştir. Kararda ayrıca tesisin ktl ve cıruş alanının 2015 yılından beri kullanılmadığının ve kullanılmayacağının taahhüt edildiği, bu nedenle ktl ve

cürlü alanının tesis ve çevresindeki sanayi alanı dışında kalan tarımsal alanlara olumsuz bir etkisinin olmayacağı, tesis alanı ve çevresinde 3573 sayılı Kanun kapsamında ekonomik bütünlük içeren zeytinlik saha olarak nitelendirilebilecek alanların bulunmadığı ifade dilerek ÇED olumlu kararında hukuka aykırılık bulunmadığı sonucuna varılmıştır.

7. Mahkemenin 14/11/2019 tarihli ret kararı Danıştay Altıncı Dairesince kararın hukuk ve usule uygun olduğu ve bozulmasını gerektirecek bir sebep bulunmadığı belirtilerek 28/4/2020 tarihinde karar düzeltme yolu kapalı olmak üzere onanmıştır. Onama kararına katılmayan bir üye; karşıoy gerekçesinde 22/3/2017 tarihli ÇED olumlu kararının iptali talebiyle açılan davada Mahkemenin yürürlüğü durdurulan imar planları sonrasında tesisin kül ve cürlü depolama alanının konum ve sınırlarının belli olmadığını, atık depolama alanının merkezine üç kilometreden daha az mesafede zeytinlik alanların bulunduğunu tespit ettiğini ve bu tespitler doğrultusunda kararın bozulması gerektiğini ifade etmiştir.

8. Başvurular stresi içinde yapılmıştır.

9. Başvurunun kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.

10. 2020/22124 numaralı başvurunun 2019/29604 numaralı başvuru ile birleştirilmesine karar verilmesi gerekir.

II. DEĞERLENDİRME

A. Özel Hayata Saygı Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

11. Başvurucular; proje konusu faaliyetin doğayı ve havayı kirlettiğini, bölgedeki tarımsal hayatı ve özellikle zeytinciliği olumsuz etkilediğini, ormanların tahrip olmasına ve iklim değişikliğine sebep olduğunu, proje sahasına yakın mesafede zeytinlikler olduğunu, bu nedenle ilgili mevzuat uyarınca projenin gerçekleştirilmesinin mümkün olmadığını belirtmiştir. Bu nedenlerle adil yargılanma hakkının, etkili başvuru hakkının, yaşam hakkının, maddi ve manevi varlığı koruma ve geliştirme hakkının, sağlıklı çevrede yaşama hakkının ve özel hayata saygı hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştür. Adalet Bakanlığı görüşünde; elektrik üretim faaliyetinden başvuru alanının güncel ve kişisel olarak doğrudan etkilenip etkilemediğinin ve bu çerçevede mağdur sıfatlarının bulunup bulunmadığının değerlendirilmesi gerektiği belirtilmiştir. Görüşte ayrıca başvurunun kabul edilebilirliğine dair yapılacak incelemede başvuru alanının iddialarının kanun yolu şikâyeti niteliğinde olup olmadığı hususunun dikkate alınması gerektiği ifade edilmiştir.

12. Başvuru, özel hayata saygı hakkı kapsamında başvuru alanının statülerine göre ayrı başlıklar altında incelenmiştir.

1. Arif Ali Cangı, Ali Osman Karababa, Erhan İçöz, Erol Engel, Ertuğrul Barka, Mehmet Şahin, Senli Özay, Süleyman Eryılmaz, Zehra Vezan Karabulut Yönlünden

13. Başvurucular, santral projesinin küresel iklim değişikliği açısından olumsuz etki doğuracağını, bu nedenle çevre hakkının korunması hakkı yönünden dava ehliyetlerinin bulunduğunu ileri sürmüştür.

14. Anılan başvuru açısından değerlendirilmesi gereken ilk husus, başvuruya konu çevresel etkinin Anayasa'nın 20. maddesi kapsamındaki güvenceleri harekete geçirecek

asgari ağırlıkta olup olmadığıdır. Bu kapsamda ilgili tesis, işletme veya sair faaliyet sonucu ortaya çıkan çevresel etkiler ile başvurunun özel ve aile hayatına saygı veya konutunu kullanım hakları arasında yeterince sıkı bir bağın varlığı yeterlidir (*Mehmet Kurt* [GK], B. No: 2013/2552, 25/2/2016, § 69; *Hüseyin Tunç Karlık ve Zahide Şadan Karlık*, B. No: 2013/6587, 24/3/2016, § 68; *Ahmet İsmail Onat*, B. No: 2013/6714, 21/4/2016, § 84).

15. Başvurucuların davanın açıldığı tarih itibarıyla dava konusu proje alanında veya proje etki alanında (Aliğa ve Foça ilçeleri) ikamet etmedikleri gibi bu alanlarda taşınmazlarının da bulunmadığı görülmüştür. Başvurucular bu kapsamda bireysel başvuru formunda da bilgi ve belge sunmamış, kendilerinin somut olayın şartlarından ne suretle etkilendiklerinin ya da etkilene potansiyellerinin bulunduğunu ortaya koyamamıştır.

16. Somut olayda başvurucular yönünden projenin çevresel etkisinin Anayasa'nın 20. maddesi kapsamındaki güvenceleri harekete geçirecek asgari ağırlıkta olup olmadığına ilişkin yeterli düzeyde bilgi ve belge dosyaya sunulmamıştır. Dolayısıyla başvurucular sağlıklı çevrede yaşama bağlamında özel hayata saygı haklarının ihlal edildiğini ileri sürmüş ise de ihlale neden olduğunu iddia ettikleri ÇED olumlu kararından başvurucuların doğrudan etkilenmediği ve sonuç olarak mağdur statülerinin olmadığı anlaşılmıştır.

17. Açıklanan gerekçelerle başvurunun bu kısmının diğer kabul edilebilirlik koşulları yönünden incelenmeksizin *kişi bakımından yetkisizlik* nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekmektedir.

2. Egeçep Derneği, Ekoloji Kolektifi Derneği, Menemen Sanatkarlar ve Esnaf Odası, Menemen Esnaf Odası, Menemen Şoförler ve Otomobilciler Odası, Menemen Ticaret Odası, Menemen Ziraat Odası, S.S. Menemen Esnaf ve Sanatkarlar Kredi ve Kefalet Kooperatifi Yönünden

18. Somut olayda başvurucular sağlıklı çevrede yaşama bağlamında özel hayata saygı haklarının ihlal edildiğini ileri sürmüş ise de ihlale neden olduğunu iddia ettikleri ÇED olumlu kararından başvurucuların tüzel kişiliklerinin doğrudan etkilenmediği ve tüzel kişiliklere ilişkin bir hakkın ihlal edilmediği, dolayısıyla başvurucuların mağdur statüsünün olmadığı anlaşılmıştır (benzer yöndeki değerlendirmeler için bkz. *Egeçep Derneği*, B. No: 2015/17415, 17/4/2019, §§ 33-38). Öte yandan anılan ÇED olumlu kararı nedeniyle güncel ve kişisel bir hakkı doğrudan etkilenmiş olabilecek gerçek kişilerin bireysel başvuru yolunu kullanmasında mâni bir durum da bulunmamaktadır.

19. Açıklanan gerekçelerle başvurunun bu kısmının diğer kabul edilebilirlik şartları yönünden incelenmeksizin *kişi bakımından yetkisizlik* nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekmektedir.

3. Diğer Başvurucular Yönünden

20. Başvurucular, proje konusu faaliyetin bölgedeki tarımsal hayatı ve özellikle zeytinciliği olumsuz etkilediğini, proje sahasına yakın mesafede zeytinlik alan bulunması nedeniyle ÇED olumlu kararının mevzuata aykırı olduğunu belirtmiştir. Ayrıca proje için verilen ilk ÇED olumlu kararının yargı kararıyla iptal edilmesine rağmen bilimsellikten uzak ve eskisinin tekrarı niteliğinde olan ÇED raporları hazırlandığını, sonraki yargılamada Danıştayın hiçbir araştırma yapmadan İdare Mahkemesi kararını bozarak davanın reddine karar verdiğini, son ÇED olumlu kararına ilişkin yargılamada başka bir dava dosyasına dair bilirkişi raporunun keşfe katılmayan başvuruculara tebliğ edildiğini, anılan rapora ilişkin itiraz ve değerlendirmelerinin alınmadığını ifade etmiştir.

21. Açıkça dayanaktan yoksun olmadığı ve kabul edilemezliğine karar verilmesini gerektirecek başka bir neden de bulunmadığı anlaşılan başvurunun kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi gerekir.

22. Somut olayda başvuruçuların iddiaları devletin özel hayata saygı hakkını etkili olarak koruma ve saygı gösterme şeklinde bulunan pozitif yükümlülüğü kapsamında incelenmiştir. Çevresel meseleler bağlamında devletin usule ilişkin yükümlülükleri daha önce Anayasa Mahkemesinin çeşitli kararlarında ortaya konulmuştur. Buna göre muhtemel olumsuz çevresel etkilerin önlenmesi veya en aza indirilmesi amacının gerçekleştirilebilmesi için süreçte dâhil olan söz konusu tarafların menfaatlerinin titizlikle değerlendirilmesi, bu değerlendirmenin sağlıklı şekilde yapılabilmesi için de ilgili tarafların sürece etkin katılımının sağlanması gerektiği tartışmasızdır (*Mehmet Kurt*, §§ 61-66; *Hüseyin Tunç Karlık ve Zahide Şadan Karlık*, §§ 64, 65; *Ahmet İsmail Onat*, §§ 79-81; *Fevzi Kayacan (2)*, B. No: 2013/2513, 21/4/2016, §§ 56-61; *Ahmet Bilgin ve diğerleri*, B. No: 2015/11709, 12/12/2018, § 56). Bu anlamda anılan anayasal güvenceleri gözetken bir yargılama süreci yürütülmesi ve ulaşılan sonucun konuyla ilgili ve yeterli gerekçelerle açıklanması gerekir.

23. Başvuruya konu projeye verilen izin ülkenin ekonomik yararına ilişkin kamu yararına dayalı meşru bir amaca yönelik olduğu açıktır. Başvuruçuların iddialarının temeli ise projenin çevre ve insan sağlığına zararlı olduğu, yargı kararıyla iptal edilen ilk ÇED olumlu kararı sonrasında verilen ÇED olumlu kararlarının mevzuata aykırı olduğu ve projede öngörülen atık deposunun yakın çevresinde zeytinlik alanlar bulunması nedeniyle tesisin işletilmesinin mümkün olmadığı bususlarına dayanmaktadır.

24. Somut olay değerlendirildiğinde 26/10/2018 tarihli ilk derece mahkemesi kararı gerekçesinde öncelikle daha önce yürütmesi durdurulan planlarda belirlenen alan dışında tesisin kül ve çürüf depolama alanının konum ve sınırlarına ilişkin olarak yeni bir plan veya atık depolama alanı fonksiyonuna ayrılan başka bir alanın bulunduğu dair dosyada herhangi bir bilgi ve belge bulunmadığı tespit edilmiştir. Kararda, 3573 sayılı Kanun hükümlerine yer verilerek mevcut atık depolama alanına üç kilometreden daha az mesafede zeytinlik alanlar bulunması nedeniyle ÇED olumlu kararının hukuka uygun olmadığı sonucuna varılmıştır.

25. Danıştayın davanın reddine ilişkin kararında ise bilirkişi raporunda tesisin faaliyette olduğu 2015 yılından bu yana atık depolama alanının kullanılmadığının belirtildiği, kullanılmayan depolama alanının mesafesi net olarak belirtilmeyen zeytinliklere olumsuz etkisinin ne olabileceğinin bilimsel olarak ortaya konulmadığı belirtilmiştir. Kararda, mevcut atıkların piyasada değerlendirilmek üzere satılmasının, satılmayanların ise depolanmasının öngörüldüğü ve bu doğrultuda sözleşmelerin akdedildiği, bu nedenle ÇED olumlu kararının ÇED Yönetmeliği'nde belirtilen şartları sağladığı sonucuna varıldığı görülmüştür.

26. 14/11/2019 tarihli ilk derece mahkemesi kararında da yukarıda anılan Danıştay kararı doğrultusunda değerlendirmelere yer verilmiş, kullanılmayan atık depolama alanının çevredeki tarımsal alanlara olumsuz bir etkisi olmayacağı, tesis alanı ve çevresinde 3573 sayılı Kanun kapsamında ekonomik bütünlük içeren zeytinlik saha olarak nitelendirilebilecek alanların bulunmadığı ifade edilerek ÇED olumlu kararında hukuka aykırılık bulunmadığı sonucuna varılmıştır.

27. Projeye ilişkin ÇED olumlu kararlarıyla ilgili yargı süreci bir bütün olarak değerlendirildiğinde uyumsuzluğun tesisin atık depolama alanı ve çevresindeki zeytinlikler konusunda yoğunlaştığı görülmüştür. İlk derece mahkemesi tarafından tesisin depolama alanının konum ve sınırlarına ilişkin olarak yeni bir plan veya atık depolama alanı fonksiyonuna ayrılan başka bir alanın bulunduğu dair dosyada herhangi bir bilgi ve belge bulunmadığı tespit edilmiştir. Buna rağmen Danıştayın davanın reddine ilişkin nihai kararında *"mevcut atıkların piyasada değerlendirilmek üzere satılmasının, satılmayanların ise depolanmasının öngörüldüğü ve bu doğrultuda sözleşmelerin akdedildiği"* belirtilmekle yetinilmiş, depolanması öngörülen atıklar için yeni bir depolama alanına ihtiyaç olup olmadığına yönelik bir tartışma yapılmamıştır. Kararda tesisin faaliyette olduğu 2015 yılından bu yana atık depolama alanının kullanılmadığı tespiti karşısında tesisin depolanması öngörülen atıklar hakkında hâlihazırda nasıl bir çözüm ürettiği ile bu çözümün ÇED olumlu kararı yönünden değerlendirilmesi yapılmamıştır.

28. Derece mahkemelerinin, tesisin atık deposunun kullanılmadığı ve mevcut atığın satılmak ya da depolanmak üzere sözleşmeler akdedildiği tespitleriyle yetindiği, alternatif atık değerlendirme ve depolama faaliyetlerinin çevresel etkileri, bu kapsamdaki önlem ve taahhütler bakımından bir araştırma yapmadığı anlaşılmıştır. Anılan hususların ÇED olumlu kararında yer alıp almadığı, yer alıyorsa ilgili mevzuata uygunluğu ortaya konulmamıştır. Dolayısıyla ÇED olumlu kararlarının hukuka uygun olduğuna ve davaların reddine ilişkin kararların ilgili ve yeterli bir gerekçeye dayandığı söylenemez.

29. Bunun yanında ilk derece mahkemesinin 26/10/2018 tarihli kararında tesisin *mevcut* atık depolama alanının merkezine üç kilometreden daha az mesafede zeytinlik alanlar olduğu (tesisin güneydoğusunda 2.240 dekar) tespit edilmişken 14/11/2019 tarihli kararında tesis alanı ve çevresinde 3573 sayılı Kanun kapsamında ekonomik bütünlük içeren zeytinlik saha olarak nitelendirilebilecek alanların bulunmadığı ifade edilmiştir. İlk derece mahkemesi, önceki kararında yer verdiği tespitin aksi yönünde ulaştığı sonuca ilişkin bir değerlendirmede bulunmamış ve söz konusu çelişkiyi giderecek bir gerekçe ortaya koymamıştır.

30. Bu nedenle kamusal makamların olaya gereken özenle yaklaşmadığı, söz konusu olan kamusal ve bireysel menfaatleri gerektiği şekilde değerlendirmede, özel hayata saygı hakkı bağlamında pozitif yükümlülüklerini yerine getirmediği sonucuna varılmıştır.

31. Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 20. maddesinde güvence altına alınan özel hayata saygı hakkının ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

B. Vekâlet Ücretine Hükmedilmesi Nedenyle Mahkemeye Erişim Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

32. Başvurucular, davaların reddedilmesi yanında davalı idare lehine vekâlet ücretine hükmedilmesinin adil yargılanma hakkını ihlal ettiğini ileri sürmüştür.

33. Anayasa Mahkemesi vekâlet ücretine ilişkin olarak verdiği K.Y. ([GK], B. No: 2014/2293, 1/12/2016) kararında başvurunun zarar miktarının düşük olmasının başvurunun mali durumuna ciddi anlamda zarar vermediği tespitinde bulunarak başvuru konusu miktarın başvuru yönünden önemli bir zarar olmadığı sonucuna ulaşmıştır (K.Y., § 78).

34. Somut olayda iki davada davalı idare lehine hükmedilen 1.660 TL ve 2.075 TL vekâlet ücretlerinin de başvuruçuların mali durumuna ciddi anlamda zarar verdiği söylenemeyeceğinden anılan karardan ayrılmayı gerektiren bir durum bulunmamaktadır.

35. Açıklanan gerekçelerle *anayasal ve kişisel önemden yoksun* olduğu anlaşılan başvurunun bu kısmının diğer kabul edilebilirlik şartları yönünden incelenmeksizin kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

III. GİDERİM

36. Başvuruçular, ihlalin tespiti ve yeniden yargılama yapılması ile değişen miktarlarda maddi ve manevi tazminat talebinde bulunmuştur.

37. Başvuruda tespit edilen hak ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar bulunmaktadır. Bu kapsamda kararın gönderildiği yargı mercilerince yapılması gereken iş, yeniden yargılama işlemlerini başlatmak ve Anayasa Mahkemesini ihlal sonucuna ulaştıran nedenleri gideren, ihlal kararında belirtilen ilkelere uygun yeni bir karar vermektir (*Mehmet Doğan* [GK], B. No: 2014/8875, 7/6/2018, §§ 54-60; *Aliğül Alkaya ve diğerleri* (2), B. No: 2016/12506, 7/11/2019, §§ 53-60, 66; *Kadri Enis Berberoğlu* (3) [GK], B. No: 2020/32949, 21/1/2021, §§ 93-100).

38. İhlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasının yeterli giderim sağlayacağı anlaşıldığından tazminat taleplerinin reddine karar verilmesi gerekir.

IV. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. 1. Başvuruçular Arif Ali Cangı, Ali Osman Karababa, Erhan İçöz, Erol Engel, Ertuğrul Barka, Mehmet Şahin, Senih Özyay, Süleyman Eryılmaz, Zehra Vezan Karabulut, Egeçep Demeği, Ekoloji Kolektifi Demeği, Menemen Sanatkarlar ve Esnaf Odası, Menemen Esnaf Odası, Menemen Şoförler ve Otomobilciler Odası, Menemen Ticaret Odası, Menemen Ziraat Odası ve S.S. Menemen Esnaf ve Sanatkarlar Kredi ve Kefalet Kooperatifi yönünden başvurunun *kişi bakımından yetkisizlik* nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA,

2. Diğer başvuruçular yönünden özel hayata saygı hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

3. Tüm başvuruçular yönünden mahkemeye erişim hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın *anayasal ve kişisel önemden yoksun olması* nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA,

B. Anayasa'nın 20. maddesinde güvence altına alınan özel hayata saygı hakkının İHLAL EDİLDİĞİNE,

C. Kararın bir örneğinin özel hayata saygı hakkının ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmak üzere İzmir 5. İdare Mahkemesine (E.2017/1072, K.2018/1382; E.2019/378, K.2019/1236) GÖNDERİLMESİNE,

D. Arif Ali Cangi, Ali Osman Karababa, Erhan İçöz, Erol Engel, Ertuğrul Barka, Mehmet Şahin, Senih Özay, Süleyman Eryılmaz, Zehra Vezan Karabulut, Egeçep Derneği, Ekoloji Kolektifi Derneği, Menemen Sanatkarlar ve Esnaf Odası, Menemen Esnaflar Odası, Menemen Şoförler ve Otomobilciler Odası, Menemen Ticaret Odası, Menemen Ziraat Odası, S.S. Menemen Esnaf ve Sanatkarlar Kredi ve Kefalet Kooperatifi tarafından yapılan yargılama giderlerinin başvuruçular üzerinde BIRAKILMASINA; 364,60 TL harç ve 18.800 TL vekâlet ücretinden oluşan toplam 19.164,60 TL yargılama giderinin başvuruçulardan Orhan Bahadır Doğutürk, Recep Hisar, Ömer Turgut Eriat, Oya Otyıldız, Fırat Korkmaz, Nevrize Çivril, Canan Gedik, Eren Tunga, Fatma Başyigit, Bahattin Bilgin, Işıl Dirim Kavitaş, Hasan Aytekin, Cafer Tayyar Başyigit, Nurten Baltacıhisar, Celal Demirkıran, Ayşe Nazan Bilgin, Sadiye Kızılöz, Hasan Öztoprak, Ahmet Bülent Akyöndem, Nabi Yağcı, Ahmet Karam, Sadık Başyigit, Mustafa Kemal Dinçer, Ufuk Dişli, Emine Dişli, Tülay Karacaörenli, Cemile Bulut, Necdet Özkesen, Hatice Solmaz Doğutürk, Ali Tuğrul Çölmekçi, Ahmet Nihat Dirim, İsmail Hakkı Mete'ye MÜŞTEREKEN ÖDENMESİNE; 446,90 TL harç ve 18.800 TL vekâlet ücretinden oluşan toplam 19.246,90 TL yargılama giderinin Orhan Bahadır Doğutürk, Oya Otyıldız, Recep Hisar, Ömer Turgut Eriat'a MÜŞTEREKEN ÖDENMESİNE,

E. Ödemenin kararın tebliğini takiben başvuruçuların Hazine ve Maliye Bakanlığına başvuru tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına, ödemede gecikme olması hâlinde bu sürenin sona erdiği tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal FAİZ UYGULANMASINA,

F. Kararın bir örneğinin bilgi için Danıştay Altıncı Dairesi (E.2019/2365, K.2019/2065; E.2020/415, K.2020/3855) ile Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 13/12/2023 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.